

PAKS – SZAKÉRTŐK – POLITIKA

Nagy érzelmi és részben szakmai hullámokat vert a magyar kormány megállapodása Oroszország-gal a Pakson építendő új atomerőmű egységekről. Szinte mindenki véleményt nyilvánított – pró és kontra – a témában, ami egyrészt meglepő a kérdés összetettsége miatt, másrészt érthető az ügy fontosságára való tekintettel. Ami pozitívum, hogy egyre többen hivatkoznak (mértékadó) szakértőkre. Sajnos ezzel is van gond. Szinte nincs olyan szakértő, aki a téma minden vonatkozásában egyformán rendelkezne magas szintű tudással és megfelelő naprakész tapasztalattal! Ez korántsem jelenti azt, hogy a kormány a saját „bátorságára” alapozta volna döntéseit. Emlékezzünk rá: a Moszkvából az új hírrel érkező delegáció második nyilatkozója - a szakértők nevében - Aszódi Attila volt, akinek kompetenciáját talán senki sem kérdőjelezi meg. Rövidesen megtudtuk azt is, hogy nemzetközi szakértői csoportok is közreműködtek, előzetes egyeztetés volt a brüsszeli Bizottsággal is.

Mivel sokan rossz néven veszik, hogy személyüket nem vonták be a döntési folyamatba, vagy véleményüket nem fogadták el, megalapozatlan állásfoglalásokra ragadtatják magukat, olyan területeken is melyeken nem rendelkeznek kellő mélységű szakértelemmel. Erre példa a HVG-ben 2014. 03. 22.-én megjelent interjú Ősz Jánossal: **„A politika vagy meg sem hallgatja, vagy felülírja a szakértők érveit”**. A címet helyesebb lenne így módosítani: „A politika vagy meg sem hallgatja, vagy felülírja az én szakmai érveimet”. Bizony sokan vagyunk így.... ettől még a politika döntése lehet jó. Ősz János megnyilatkozásából az látszik, hogy az alábbi területeken nem mértékadó a szakértelme:

Magyarországon a korábbi központi irányítás helyett kb. tíz éve, piaci típusú villamos energia ellátás van. Az energia piaci viszonyokhoz történő alkalmazkodó képesség dönti el egy-egy forrás esetében a piaci részesedést. Senki nem szabályozza központilag a piaci szereplőket! A piac egy másik szegmense – a rendszerszintű szolgáltatások piaca – hivatott a szabályozási feladatokban való részvételről dönteni. Minden erőmű, így a mostani és jövőben épülő atomerőmű blokkok üzemeltetői döntenek el – gazdasági megfontolások alapján – hogy melyik piacon és milyen formában tesznek ajánlatot a vevőknek. Az atomreaktorok – a régi és új paksi blokkok is - általában nagyon jól szabályozhatók, de költségszerkezetük miatt többnyire az energia piacon törekednek maximális értékesítésre.

A nyilatkozó szemmel láthatóan nem ismeri Magyarország villamos kapacitás viszonyait. Magyarország már ma is teljesítmény hiányos és a helyzet látványosan romlani fog. A kör-nyező országokban is vannak negatív folyamatok. Fontos szempont, hogy Magyarország egy kilenc-tíz országból álló regionális piac része, ami jelenleg biztosítja a hazai igények kielégítését. A mai relatív kapacitás bőség változni fog és többlet kapacitásokra lesz szükségünk. Ezek reálisan csak hagyományos típusú erőművek lehetnek, ugyanis az egyéb eszközök, bár fontosak, országos szinten nem jelentenek megoldást. A regionális piacon az új és meglevő nukleáris kapacitás által termelt energia nyereségesen elhelyezhető. Ezért kell minél előbb megépíteni az új egységeket Pakson.

Hiányosan ismeri a villamos-energia rendszerek működését mind technikai, mind gazdasági szempontból. Ha nem így lenne, nem értékelné túl a nagy távolságú villamos-energia szállítást és az un. „okos hálózatok” jövőbeli szerepét.

A nyilatkozó nyilván nem ismeri minden vonatkozásban a szél és naperőművek költség viszonyait és hatásukat a villamosenergia rendszerek működésére, különben tudatában lenne, hogy ezek ésszerű részesedése erősen korlátos és függ az adott villamos energia szabályozási rendszer technikai körülményeitől is.

Szemmel láthatóan csak felszínes ismeretei vannak a nagy erőművi beruházások költségviszonyairól és főleg az ilyen nagymérvű projektek finanszírozásáról, azok szerepéről egy ország költségvetésében. A tendereztetés lehet, hogy szép, hiszen a liberális játékszabályok szerint zajlik és azt a reményt kelti, hogy a legelőnyösebb megoldás születik. Ugyanakkor nem ad elfogadható megoldást a finanszírozásra (elérhető kamatok, futamidő, törlesztési feltételek stb.). Ez a probléma már jó ideje megoldatlan volt, ezért késett az atomerőmű bővítésének előkészítése, ezért vonta vissza Csehország a saját tenderét (sajtóhír: a magyarhoz hasonló megoldás került előtérbe náluk is...).

A bizonytalan megfogalmazású műszaki kritikákkal kapcsolatban – mikhez kellő ismeret hiányában óvakodom hozzászólni - arra hívnám fel a figyelmet, hogy az ajánlott erőmű típus EU akkreditációval rendelkezik (European Utility Requirements előírásai szerint). Lásd: W. D. D'haeseleer: Synthesis on the Economics of Nuclear Energy (Study for the European Commission, DG Energy Contract No. ENER/2012/NUCL/SI2.643067) kutatási eredményt, mely honlapunkról

(<http://enpol2000.hu/dokumentumok/egyeb-dokumentaciok/article/Dokument%C3%A1ci%C3%B3k/12-Egy%C3%A9b%20dokument%C3%A1ci%C3%B3k/432-mennyibe-kerul-a-nuklearis-energiak>)

letölthető. A tanulmány egyéb érdekes eredményeket is tartalmaz. Megállapításai összhangban vannak a Paks II:-re vonatkozó, a kormánydöntés háttérét képező hazai vizsgálatokkal is.

Budapest, 2014. 03. 27.

Kacsó András
az Energiapolitika 2000 Társulat alelnöke